

## Чим відрізняється дистанційна освіта від заочної?

В статті розглядаються відмінності та переваги дистанційної освіти у порівнянні із заочною освітою.

### **дистанційна освіта, дистанційні програми, заочна освіта**

Заочне навчання виникло більш ста років тому. Піонерами в цій справі були англійці, що заселяли віддалені володіння Британської корони. Потім зручності навчання поштою оцінили жителі провінційних містечок, віддалених від великих навчальних центрів. У Радянському Союзі заочне навчання охоплювало широке коло доярок, слюсарів і оленярів, що училися, відповідно, на бухгалтерів і інженерів-конструкторів.

Сьогодні все не так. В усьому світі звичний радянський варіант - з контрольними поштою і приїздом на сесії - помер як анахронізм. Студенти дистанційних програм одержують навчальні матеріали через супутникове чи кабельне телебачення, «скачують» відео- і аудіозаписи через Інтернет, беруть участь у відеоконференціях.

Іншими словами, дистанційна освіта (distance learning) є найбільше адекватною відповіддю на той виклик, що нам кидає життя. В останні піввіку час немов згустився: щодня приносить усе нові відкриття. У деяких галузях прикладних природно-наукових дисциплін близько 80% усіх накопичених людством знань отримано в останні 25-30 років. Недивно, що класична академічна наука не встигає за таким швидким прогресом.

Конкуренція на ринку праці посилюється. Знайомство з останніми концепціями і досягненнями наукової думки стає для самих різних категорій професіоналів життєво необхідною задачею. Наприклад, у США багато штатів просто зобов'язують учителів, бухгалтерів, адміністраторів і працівників деяких інших спеціальностей безупинно професійно удосконалюватися. Все частіше говорять про те, що навчання доцільне розглядати як постійний процес, а не як щось дивне, що завершилося багато років тому одержанням диплома.

Треба відзначити, що в самих престижних університетах світу існує стійка опозиція дистанційному навчанню як повноцінній заміні традиційної очної форми.

Вони не поспішають запускати цілком дистанційні програми. Справа в тому, що проблеми починаються із самого основного - ідентифікації студента. Хто сидить за персональним комп'ютером і здає іспит - сам студент чи його приятель-відмінник - перевірити поки неможливо. Тому дистанційні програми найчастіше містять у собі й обов'язкові очні сесії, у ході якої студенти на місці здають іспити - не віртуально, а насправді. Крім того, для організації навчальних і екзаменаційних телеконференцій буває недостатньо пропускної здатності телефонних ліній різних країн. Нарешті, при заочному навчанні зникає безпосередній контакт між викладачем і студентом - основа навчального процесу в англосаксонських країнах.

Стрімкий розвиток засобів телекомунікації уможливило те, що недавно показували тільки у фантастичних фільмах. Якщо зовсім недавно комплект устаткування для проведення відеоконференцій коштував \$100.000 за місце, то тепер досить \$100 за камеру, а спеціальне програмне забезпечення можна одержати в мережі Інтернет безкоштовно. Звичайно, устаткування для desktop videoconferencing (DVC) не

може працювати з тією же якістю відтворення і звуку, як використовувані великими корпораціями комплекси за \$100.000, однак воно коштує відчутно дешевше. Є й інші нові технології в передачі зображення, що активно використовуються для дистанційного навчання. Наприклад, цифрове телебачення - стандарт, уже сертифікований американською Федеральною комісією з телекомунікацій. Рік тому у Сіетлі вже почалася трансляція експериментальних передач у цьому форматі. Регулярні ж передачі почалися вже в 2006 році.

Однак дійсний прорив у дистанційному навчанні може забезпечити WebTV - технологія, що дозволяє за допомогою декодера розміром із книжку і вартістю \$329 приймати на ваш домашній телевізор навчальні програми через Інтернет.

У 1996 році віце-голова Відкритого університету, сер Джон Деніелс, проголосив ідею "мега-університетів". По його визначенню, це навчальні заклади майбутнього, у яких дистанційно учиться більше сотні тисяч студентів з усього світу. Ця ідея істотно відрізняється від принципів, на яких будується більшість віртуальних університетів США і Канади, займатися в яких можуть, у більшості випадків, тільки жителі цих країн.

Ясно одне. Дистанційна освіта - шанс учитися. Без границь. Незважаючи на відстані. Не залишаючи будинку, але прагнучи до західного диплома.

Але не слід плутати дистанційну освіту з заочною, хоча вони і дуже схожі. Заочна освіта - потокова. Це загальний для всіх навчальний план, загальні терміни здачі контрольних і курсових робіт, сесія узимку і влітку у визначений термін.

Дистанційна освіта - зовсім інша казка. Дистанційна освіта - це навчання за індивідуальним планом, і в цьому головна її відмінність від заочного.

Кожен "дистанційний" студент прикріплюється до викладача, завдання якого - курирувати навчання студента, консультувати по складних темах і питанням, перевіряти контрольні роботи і тести, допомагати готуватися до іспитів. З ним він буде постійно спілкуватися - або по телефону, або через Internet.

Комплект навчальних матеріалів "дистанційний" студент одержує відразу при зарахуванні на заняття (як правило, відразу після оплати навчання). Це не звичайні підручники, до яких ми звикли. Це і тексти лекцій, і задачники, і практикуми, і завдання для самостійної роботи на різних носіях - традиційних паперових, CD, аудіо- і відеоносіях.

Важливою відмінністю дистанційної освіти від заочного є той факт, що студент сам обирає послідовність вивчення предметів і темп роботи. Наприклад, за один семестр він може пройти курс, що у денному вузі вивчають цілий рік. Чи, навпаки, розтягти його на два роки.

Думка, що дистанція величезного розміру дозволяє учитися абияк, не відповідає дійсності. Тверда звітність - на цьому тримається вся система дистанційної освіти. За кожен пройдений розділ курсу студент буде звітувати перед своїм викладачем (тести, контрольні роботи і т.п.). І доки він не відзвітує, далі не рушить. До речі, «дистанційний» диплом західних вузів нічим не відрізняється від звичайного (там пишеться, що студент прослухав повний курс такого-то університету, але не вказується, на якій формі навчання).

Може виникнути доцільне питання: Що ефективніше: дистанційна освіта чи заочна?

Існують різні підходи до оцінки ефективності різних систем навчання. Зупинимось на тих, що дозволяють оцінити відносну ефективність, ґрунтуючись на аналізі технологій навчання. Так, можна виділити наступні основні процеси, що визначають ефективність досліджуваної системи освіти в цілому: методологію формування системи знань; методологію формування системи професійних умінь і навичок; рентабельність освітнього процесу і розумну стратегію цін за навчання.

Сформулюємо деякі твердження чи правила, що дозволяють перейти уже від методологій до більш конкретних критеріїв відносної порівняльної ефективності систем освіти:

– система освіти більш ефективна в порівнянні з іншою, якщо навчальне навантаження студента протягом розглянутого періоду (семестр, рік) у цій системі буде більш рівномірним, ніж у порівнюваній. Це твердження ґрунтується на тому, що в більшості випадків неможливо сформулювати систему знань при нерівномірному навчальному навантаженні чи перевантаженні студентів, або за короткий інтервал часу;

– система освіти більш ефективна в порівнянні з іншою, якщо відношення числа годин занять, що формують уміння і професійні навички до загального числа занять буде більше аналогічного відношення в порівнюваній системі. Іншими словами, для того щоб сформулювати професійні уміння і навички, необхідно провести достатню кількість практичних занять, тренінгів, ділових ігор і інших занять, на яких відпрацьовуються складні професійні уміння і навички; з урахуванням впровадження інтерактивних мережних ділових ігор у технології дистанційного навчання, відсоток співвідношення практичних занять до загального числа годин буде значно більше і повинен наблизитися до показників очної форми навчання. Особливості організації і ведення заочного навчання не дозволяють збільшити значення даного показника до прийняттого рівня;

– система навчання повинна бути рентабельною при розумній політиці цін.

Таким чином, за критеріями формування знань, умінь і навичок розглянута нами технологія дистанційного навчання значно перевершує по якісних параметрах заочну форму навчання.

## Список літератури

1. Баранский К.Ж. Оптимизация процесса обучения. Ростов-на-Дону, — 1972. — 347 с
2. Бершадский А.М., Краевский И.Г. Дистанционное образование на базе новых информационных технологий. Пензенский региональный центр ДО. 1997.
3. Околепов О.П. Процесс обучения в системе дистанционного образования // Эл. журнал "Дистанционное образование". — 2000. — №3. — С. 41.

В статье рассматриваются отличия и преимущества дистанционного образования в сравнении с заочным образованием.

The article deals with the questions of differences and advantages of distance learning compared to correspondent one.

**УДК 361.311.5**

**П.Г. Лузан, С.І. Шмат, К.Д. Матвеев, доц., канд. техн. наук**  
*Кіровоградський національний технічний університет*

## Зрошуване землеробство в Центральному регіоні України

В статті проведено аналіз потреб зрошуваного землеробства для забезпечення сталого виробництва сільськогосподарської продукції в Центральному регіоні України і шляхи подолання ситуації, що склалася

**зрошуване землеробство, недостатнє зволоження, природнокліматичні умови, агрокліматичні зони, стале виробництво, сільськогосподарська продукція**